

Jalkaväenkenraali A. E. Heinrichs

Vuosikokouksessaan 12 päivänä huhtikuuta 1955 Suomen Sotatieellinen Seura kutsui jalkaväenkenraali Axel Erik Heinrichsin kunniajäsenekseen, seuran kolmanneksi kunniajäseneksi. Kenraali Heinrichs, joka samana päivänä oli tullut olleeksi seuran puheenjohtajana neljännesvuosisadan ja nyt oli pyytänyt, ettei häntä enää

tähän tehtävään valittaisi, suostui vastaanottamaan kunniajäsenyyden.

Seuramme kolmannen kunniajäsenen ura sotilaana ja kansakunnan palveluksessa on varsin monipuolinen, sellaisena kuitenkin selkeä, tasaisesti nouseva ja harmooninen. Hän liittyi ensimmäisten joukossa Pfadfinderkursuksen osanottajiin 24-vuotiaana opiskelijana Helsingin Yliopiston filosofisen tiedekunnan historiallis-kielitteelliseltä osastolta. Ajan merkit ja niiden viitteet omakohtaiseen ratkaisuun kirkastuivat nuorelle Erik Heinrichsille siis jo silloin, kun vielä yleensä kyseltiin ja emmittiin. Saksassa hänen lahjakkuutensa ja sotilaalliset johtajanominaisuutensa ilmenivät nopeasti. Sitä osoittavat perättäisinä vuosina seuraavat Gruppenführerin, Zugführerin ja Oberzugführerin arvot. Hän pääsi edellytystensä mukaisesti osalliseksi myös korkeimmasta jääkäreille järjestetystä johtajakoulutuksesta sotakoulun A-kurssilla Libaussa v 1917 ja niinpä hän kuuluikin niihin muutamiin, jotka majureina saapuivat kotimaahan.

Vapaussodassa jääkärimajuri Heinrichs ennätti VII jääkäripataljoonan komentajana joukkoineen mukaan Tampereen operaation loppuvaiheisiin, joihin ylipäällikkö lähetti myös 3.jääkärirykmentin, mutta vasta Viipurin operaatiossa VII pataljoona ja sen komentaja saivat koetella kuntoaan vaikeassa hyökkäystaistelussa. Talin taistelu ja Talin aseman valtaus osoitti niin komentajan päättäväisyyden ja tarmokkuuden kuin joukon iskuvoiman ja siihen kasvatetun hengen. VII jääkäripataljoonan suoritus kuuluu vapaussotamme mainittavimpiin vastaavanlaisiin.

Jääkärimajuri, kesästä 1919 jääkärieverstiluutnantti Heinrichsin lukuisat ja tiheään toisiaan seuraavat siirrot sekä niistä johtuvat vaihtelevat virkatehtävät osoittavat omalla tavallaan vapaussodan jälkeisten olojen vakiintumattomuutta, mutta toisaalta myös sitä miten monelle alalle eturivin jääkärin oli kyettävä toimintansa ulottamaan ja miten monipuolisesti hän joutui omakohtaisessa työssään itseään kehittämään, Yleisesikunnan järjestelyosaston päällikön, sotaministeriön osastopäällikön — eri osastoissa —, Käkisalmen läänin rykmentin komentajan ja Kannaksen rajakomendantin, 3.D:n esikuntapäällikön, YE:n Os 2:n päällikön, Keski-Suomen rykmen-

tin komentajan ja YE:n vt-päällikön tehtävät sopivat vuosien 1918 ja 1924 väliin. Jo tässä vaiheessa on merkille pantavaa kunniajäsenemme selvä palvelusvuorottelu komentaja- ja esikuntatehtävissä sekä toistuva paluu puolustusvoimiemme korkeimpaan johtoporttaaseen.

Korkeimman sotiaallisen opetuksensa kenraali Heinrichs sai Ranskan sotakorkeakoulussa, mistä palattuaan hän Savon prikaatin komentajana nopeasti kotiutui kotimaan olosuhteisiin, joihin hän näin saattoi tuoreeltaan soveltaa oppimaansa. Korkeimman opetuksen sovellutus ja hyväksikäyttö yhä laajemmalla alalla sai uusia muotoja oman sotakorkeakoulumme johtajan tehtävissä vuosina 1929 ja 1930, jolloin SKK vakinaistettiin ja sen hallintojärjestelyissä tapahtui muutoksia. Käsitys omaperäisen sotatieteellisen tutkimustyön tarpeesta ja kiinteä kosketus siihen on varmaan syventynyt hänelle näinä vuosina. Kun kenraali Heinrichs oli toiminut vuoden 1931 alusta peräti seitsemän vuoden ajan I.D:n komentajana ja sitten vielä ennen sotia lähes kaksi vuotta jalkaväen tarkastajana, voidaan todeta hänellä olleen takanaan varsin monipuolinen koulutus ja kokemus, kun hän Talvisodan alussa otti komentoonsa III Armeijakunnan itäisellä Kannaksella.

Taipaleen torjuntataistelujen sitkeys juontaa juurensa pohjalaisen ja keskisuomalaisten joukkojen peräänantamattomuudesta, mutta myös armeijakunnan komentajan päättäväisyydestä, rauhallisuudesta, perusteellisuudesta ja uskontahdosta, jonka hän kykeni siirtämään läheisiinsä ja niin koko joukkoonsa. Nämä ominaisuudet johtivat kenraali Heinrichsin sodan raskaimmassa vaiheessa Kannaksen armeijan komentajan paikalle ja sodan päätyttyä aluksi maavoimien komentajan tehtäviin — aikana, jolloin oli nopeasti luotava perustavaa uutta, — ja pian Ylipäällikön lähimmäksi mieheksi, yleisesikunnan päälliköksi.

Jokainen, joka on ollut mukana Talvisodan jälkeisessä kuumeisessa uudelleenjärjestelytyövaiheessa, muistaa elävästi sen ilmapiirin. Hän osaa myös aavistaa sen paineen, minkä alaisena yleisesikunnan päällikkö joutui työskentelemään. Kenraali Heinrichs oli kuitenkin jatkuvasti ulkoiselta olemukseltaan yhtä tyyni ja harkitseva kuin ennenkin. Valppain silmin hän havainnoi lähelle ja kauas,

mahtoiko joskus sisimmässään epäillä, mutta sen hän kuitenkin kätki omaksi sisäiseksi taistelukseen ja näytti ulos vain päättävääsyyden ja uskon siihen, mitä oli tehtävä. Siksiäpää tuntuu aivan luonnolliselta, että Ylipääällikkö uskoi seuraavassa sodassa juuri hänen välittömään johtoonsa Karjalan armeijan sille annetussa laajassa tehtävässä. Karjalan armeijan viisi kuukautta kestänyt hyökkäys on sarja varmasti ja harkitusti johdettuja osaoperaatioita, jotka taitavasti toisiinsa liitettynä muodostavat suomalaisten joukkojen erään kunniakkaan ja varsin vaateliaan kokonaissuorituksen. Tämä tapahtui kenraali Heinrichsin johtajana, mikä johto tuntui herpaantumattomana koko suorituksen ajan ja ulottui aina sinne asti, missä armeijan komentajan välitöntä vaikutusta kulloinkin tarvittiin. Kun kevättalvella 1942 sodan johtamisen painopiste siirtyi rintamatapahtumista Päämajaan ja kotirintamalle sekä poliittisten suhteiden hoitamiseen, kutsui Ylipääällikkö jalkaväenkenraali Heinrichsin jälleen yleisesikunnan päällikön tehtäviin. Tällä paikalla hän toimi sittemmin sodan loppuun saakka. Yleisesikunnan päälliköltä vaadittiin noina vuosina aivan erikoisessa määrin tahdikkuutta ja hienostunutta neuvottelutaitoa, sillä Ylipääällikkö antoi varsinkin saksalaisuhteiden hoitamisen hänen tehtäväkseen.

Kun sotiemme kunnioitettu ylipääällikkö, Suomen Marsalkka Mannerheim, luopui välittömistä puolustusvoimien komentajan tehtävistä, oli luonnollista, että hänen lähimmästä miehestään, jalkaväenkenraali E Heinrichsistä, tuli hänen seuraajansa tasavallan ensimmäisenä aktiivisotilaana. Uudet tuulet puhalsivat tuona aikana ja kohdistuivat voimakkaimpina juuri niihin, jotka olivat korkeimmalla. Niin kenraali Heinrichskin siirtyi syriään aktiivipalveluksesta antaen tilaa sille liikkeelle, mitä silloiset ajan merkit ja tarpeet kaispasivat. Tämä siirtyminen tapahtui yhtä hillityn arvokkaasti kuin mitkä muut kenraali Heinrichsin tehtävien vaihdokset tahansa. Vaikka se johti eroon näkyvältä komentajan paikalta ja sen olisi inhimillisesti ajatellen tullut johtaa hyvin ansaittuun yksityiselämän rauhaan sotilaan 30 kovan työvuoden jälkeen, ei se kuitenkaan vieroittanut kenraali Heinrichsia luovasta sotilaallisesta ajattelusta eikä vapaasta hengen viljelystä maanpuolustuksemme hyväksi. Jalkaväenkenraali Heinrichs jäi edelleen yleisesikuntaupsee-

ristomme henkiseksi johtajaksi Suomen Sotatieteellisen Seuran puheenjohtajana, minkä luottamustoimen hän jälleen suostui vastaanottamaan kun seura sota- ja murrosvuosien jälkeen alkoi jatkaa toimintaansa.

Kuva jalkaväenkenraali Heinrichsin virka- ja julkisesta toiminnasta — hänen virkaurastaan — jäisi puutteelliseksi ellei samalla mainittaisi niitä varsin lukuisia erikois-, luottamus- ja edustustehtäviä, joihin hänet on kutsuttu ja joissa hän sekä asiantuntemuksellaan, asiain käsittelytaidoillaan että henkilökohtaisilla ominaisuuksillaan on antanut merkittävän panoksensa kansakunnan ja hänelle läheisen yhteisön palveluksessa. Jo v 1919—20 hän toimi jääkäritoimiston puheenjohtajana ja sittemmin lukuisten eri toimikuntien, mm puolustusrevision ja eri rajakomiteain jäsenenä, vuoden ajan Upseeriliiton puheenjohtajana, v 1930 tilapäisesti Vaasan läänin maaherrana ja v 1944 Moskovassa välirauhan neuvotteluissa asiantuntijana ja neuvottelukunnan jäsenenä. Vielä v 1948 — jo yksityiselämään siirtyneenä — hänet kutsuttiin mukaan Suomen valtuuskuntaan Moskovon neuvotteluihin. Lisäksi hän kuului Tasavallan Presidentin seurueeseen tämän Tukholman vierailun aikana sekä edusti Suomen puolustusvoimia sotamarsalkka Hindenburgin hautajaisissa.

Kun nyt kysytään, mitkä ovat ne tekijät, jotka ovat johtaneet Erik Heinrichsin, yhden Lockstedtin leirin jääkäriin, aste asteelta maamme puolustusvoimien korkeimmalle johtopaikalle ja varsin erilaisiin, usein mitä suurinta tahdikkuutta vaativiin erikoistehtäviin, ja samalla kasvattanut hänen ympärilleen tuollaisen positiiivisen arvovallan kehän, joka ei eristä haltijaansa ympäristöstään vaan kokoaa häntä ympäröivät voimat samaan päämäärään, on vastausta haettaessa mentävä kenraali Heinrichsiin itseensä, hänen luonteenominaisuuksiinsa. Perusolemukseltaan kenraali Heinrichs on rauhallinen, ehdottoman täsmällinen, harkitseva ja perusteellinen. Tästä johtuen hänen ympärillään liikkuu kaikkea keskeneräisyyttä ja puolinaisuutta kaihtava henki. Se herättää luottamusta joka suhteessa, luottamusta niin päätösten ja ratkaisujen aitouteen kuin henkilökohtaisiin suhteisiinkin. Huolellisen valmistautumisen kultainen sääntö on kenraali Heinrichsille myötäsyttyinen johtajan-

ominaisuus, joka yhtyneenä selkeään asioiden erittelykykyyn ja kiihkottomaan loogillisuuteen, vie perille, ehkä ei aina nopeinta tietä, mutta varminta kuitenkin.

Kenraali Heinrichsille on ominaista uskollisuus sille kutsumukselle, mikä hänelle kirkastui jääkärivuosina. Tämä ilmenee hänen valppaasta harrastuksestaan maanpuolustuskysymyksiä kohtaan senkin jälkeen, kun varsinaiset virkatehtävät ovat siirtyneet nuoremille. Sitä osoittaa jo hänen kirjallinen ja laaja esitelmätoimintansa sotien jälkeen. Suurimman osan tästä on ehkä sittenkin saanut Suomen Sotatieteellinen Seura, jonka piirissä, sen johdossa kunniajäsenemme on löytänyt juuri sen työkentän, jolla hän voi luovuttaa henkisen perintönsä — edustamansa johtajapolven perinnön — nuoremmille, joille vastuu kohtalon vääjäämättömyydellä lankeaa. Kenraali Heinrichsin toiminta seuramme johdossa ei ole ollut tuollaista puolimuodollista puheenjohtajuutta, jollaista usein tavataan "sihteerihoitoisissa" yhdistyksissä, vaan se on ollut vakavaa työtä seuran aseman ja työskentelyedellytysten kehittämiseksi ulospäin ja seuran sisäisen toiminnan jatkuvaksi rikastuttamiseksi. Onko monikaan tullut ajatelleeksi, että puheenjohtaja on valmistautunut tehtäviinsä kuukausikokousten puheenjohtajan paikalla. Hän on etukäteen tutustunut käsiteltävään aiheeseen, tarkistanut käsityksiään ja joskus jopa keskustellut mahdollisten asiantuntijain kanssa ennenkuin on asettunut puheenjohtajan paikalle. Siis ei puolinaisuutta, ei keskeneräisyyttä, vaan positiivisesti harkittua ja henkistä vireyttä, uskollisuutta työssä, jonka on omaksunut. Tämä on kantanut sitten hedelmän kuukausikokousten asiallisuuden ja antoisuuden muodossa.

Johtaminen on aina suhtautumista ihmisiin ja heidän käsittelyään. Kenraali Heinrichsin olemukseen ja luonnekuvaan kuuluu aivan olennaisesti hänen tapansa suhtautua alaisiinsa. Hän on aina pyrkinyt ottamaan kunkin yksilönä — nimeltä — ja näin pääsemään henkilökohtaiseen kosketukseen kunkin kanssa. Hänen henkilötuntemuksensa onkin erikseen mainittava. Hänen kädenpuristuksensa ei ole tavanomainen, vaan henkilökohtainen ja sellaisena yhdistävä, kannustava ja velvoittava. Hänellä ei ole suurempia ja pienempiä alaisia, vaan hänen silmänsä ja huolenpitonsa kohtaa jokaisen yhtäläillä.

Eräissäkin Talvisotaa koskevassa muistelmakirjoituksessaan kenraali Heinrichs mainitsee nimeltä divisioonainsa komentajat ja lähettinsä. Samaa "hienostunutta demokratiaa" osoittaa hänen pyrkimyksensä saada Sotatieteellisen Seuran keskusteluissa kaikki jäsenet nuorimpia myöten mukaan. Juuri tämä henkilökohtainen vähäisimmänkin arvostaminen on rinnan ammatillisen taitavuuden ja jatkuvan asiallisuuden kanssa muovannut jalkaväenkenraali Heinrichsista hänen ympäristölleen — myös etäisemmälle — sellaisen luonne- ja henkilökuvan, joka luonnostaan herättää ja kasvattaa arvonantoa. Hänen nauttimansa arvovalta on jakamaton, tehokeinoista vapaa ja ehdoton. Sen lähtökohtina ovat asiallisuus ja johdonmukaisuus tehtävissä, uskollisuus ja kestävyys kutsumuksessa sekä elämänmyönteisyys ja arvonanto suhtautumisessa kanssaihmiisiin.

Kun seuramme vuosikokouksessa tehtiin päätös jalkaväenkenraali Heinrichsin kutsumisesta seuran kunniajäseneksi, oli tämä päätös ehdottoman yksimielinen, yksimielisempi kuin yleensä kokouspäätökset, sillä se vastasi todella jokaisen toivomusta. Tämä ei johtunut vain siitä, että tunnettiin välitöntä tarvetta osoittaa kiitollisuutta ja kunnioitusta miestä kohtaan, joka oli toiminut menestyksellä ja yleisessä tietoisuudessakin aktiivisesti seuran puheenjohtajana 25 vuoden ajan ja nyt halusi luovuttaa nuijan nuorempiin käsiin, vaan se johtui myös siitä, että jalkaväenkenraali Heinrichs tunnettiin mieheksi, jonka sotilaalliset ja myös sotatieteelliset ansiot tiedettiin niin korkeatasoisiksi, että hänet sopi nostaa esikuvaksi piirille, jonka keskuudessa viedään eteenpäin sotatieteellistä tutkimustyötä.

Kun Ylipääällikkö nimitti kenraali Heinrichsin helmikuun 5 päivänä 1942 Mannerheimin ristin ritariksi, totesi hän perusteluissa, että "kenraali Heinrichs on erikoisen suurella taidolla ja herpaantumattomalla tarmolla johtanut pitkäaikaisia kunniakkaita sota-toimia". Hän oli siis mitä vaateliamman sodan kokeen kestänyt. Kun tähän lisätään hänen pitkäaikainen ja monipuolinen toimintansa ja kokemuksensa erilaisissa sotilastehtävissä, hänen syvälinen perehtyneisyytensä ja koulutuksensa sotataidossa sekä ansiokas toimintansa sotatieteellisen tutkimustyön kehittämisessä, voimme täydellä syyllä todeta, että seuramme kolmas kunniajäsen on korkeitten mittojen mies niin sotilaana, johtajana kuin ihmisenäkin.